

UVOD

„Iza fizičke ružnoće Sokrata krila se najljepša duša Atenjana.“

Alkibijad

Govoreći o Sokratu, čovjeku koga je proročište proglasilo najmudrijim Atenjaninom, zamišljamo nekog fizički fascinantnog, ali ne, bio je ružnog izgleda i zbunjujućeg ponašanja. Jednog dana je prolazio ulicom u punoj ratnoj opremi s kacigom, štitom i kopljem. Kada su ga pitali zašto to čini, odgovorio je: „Vodim dijalog sa svojim trbuhom!“ Naime, zaključivši da je debeo, odlučio je vježbati kako bi smršao.¹ Iza sebe nije ostavio nikakav pisani trag, do toga mu nije bilo stalo. Sve što znamo o njemu, jeste preko drugih ljudi koji su ga poznavali. Govorio je da je napisana riječ-mrtva riječ, a knjigu ako nešto upitaš ona šuti. Sokrat je isticao vlastito neznanje, govoreći da prepoznavanje vlastitog neznanja i vlastitih grešaka otvara duh. Upravo to prihvatanje neznanja budi zaljubljenost u misterij nepoznatog, a ono rađa ljubav prema mudrosti. Kada umre vlastito neznanje, vlastite gluposti i vezanosti, otvaraju se nove perspektive i čovjek se rađa obnovljen.

„...a duša, ako hoće sebe da spozna, u dušu, ona treba da progleda...“²

Fraza se javlja u dijalogu u kom Sokrat ubjeđuje Alkibijada da ne može biti mudar niti ponuditi dobar savjet ako ne zna šta je sam; naime, dok povinujući se delfskom natpisu, ne spozna samog sebe, ili svoju suštinu dušu.³

Sokrat je govorio o postojanju unutrašnjeg glasa, koji se u njemu javlja kada namjerava da učini nešto što ne valja. On je taj glas nazvao daimon-glas savjesti. Od tog „demon“ protivnici su napravili novo božanstvo. On nije izmislio novo božanstvo, on je „izmislio“ savjest. Savjest je rođena sa Sokratom. Nije bježao pred osudom na smrt, jer je poštivao zakone i volio svoj grad za koji je tri puta nosio oružje. Radije umire kao građanin nego živi kao izgnanik, to je ono što je od njega načinilo Sokrata.

„Idući ulicama, ja nemam drugog cilja“-kaže Sokrat u Odbrani-„nego vas uvjeriti da ne treba popustiti tijelu i bogatstvu ni koraka, nego sa žarom nastojati usavršavati dušu. Ja vam ponavljam da nije bogatstvo ono koje daje vrlinu, nego iz vrline nastaje bogatstvo i sve ono što je korisno bilo za pojedinca, bilo za državu. Ja sam poput neumornog obada. Nikad vas ne prestajem buditi.“

Sokrat budi ljude koji, i uz prijateljsku pratnju, ipak moraju sami izvršiti djelo koje niko umjesto njih ne može izvršiti.⁴

¹ Milas Mario, Sokrat, Nova Akropola, 25/2000, str.13

² Platon, Alkibijad, 133b

³ Seferis Jorgos, Sabrane pjesme, Atena, 1974.god. , str.323

⁴ Milas Mario, Sokrat, Nova Akropola, 25/2000, str.17

PUT UMA

Anaksagora iz Klazomene (500/497-428)

Sokrat, i filozofi prije njega, u početku se bavio kozmološkim spekulacijama. Udaljio se od njih uočivši veliki broj nesuglasnih teorija u tom području. Ogroman utjecaj na njega ispočetka je imao Anaksagorin Um.

„...tek ovdje počinje da se rađa jedna svjetlost,razum se priznaje kao princip“

Hegel

Anaksagora je tvrdio da u prirodi kao bitak svijeta i sveg reda vlada um. Kao što je za Talesa voda, Anaksimena vazduh, Heraklita vatra, to je za Anaksagoru um. Um posjeduje najveće znanje o svemu. Nad svim bićima vlada um. I kakvo je trebalo da bude i kakvo je bilo ono što sad više nije, i sve što sad postoji i kakvo će biti, sve je rasporedio um, pa i ovo obrtanje koje sad izvode Sunce, Mjesec, vazduh i etar koji se odvaja.⁵

466.god.p.n.e. javlja se prvo prirodoznanstveno izdanje, Anaksagorino djelo „O prirodi“. Bila je to prva knjiga napisana s namjerom da bude objavljena kao knjiga.⁶ Ona je sadržavala astronomiju,meteorologiju,teoriju postanka svijeta i strukturu različitih materija.

Međutim, uvidjevši da kod Anaksagore neće pronaći ideje o tome kako um upravlja svijetom, nego da ga je Anaksagora uveo u svoj sustav da bi njime objasnio početak i osigurao nastavljanje vrtložnog gibanja u svijetu, Sokrat se razočarao u kozmologiju i okrenuo samom sebi- čovjeku. Kada Sokrat kaže „znam da ništa ne znam“, možda misli upravo na njega, jer ga je njegova filozofija prirode teško razočarala.

Sofisti

Sofisti, prvi prosvjetitelji Stare Grčke. U početku riječ sophistes je oznaka za „čovjeka od nauke“, ali poslije Protagore koji je prvi sebi pripisao taj naziv, riječ dobiva značenje „učitelj nauke“. Činjenica da su sofisti naplaćivali svoje podučavanje, jasno govori da znanje postaje društvena i politička snaga. Bili su usmjereni praktično-odgojnim pitanjima, razvijaju tehniku uvjeravanja. Sokrat se nije slagao sa njihovim učenjem, jer su bili uvjereni da sve znaju i da o svemu mogu govoriti. Često su svoje neznanje skrivali nakićenim govorima, što je rezultat polemike Sokrata i Platona sa sofistima. Zato Sokrat u dijalozima izbjegava nakićene govore i zahtjeva kratke i jasne odgovore. U dijalozima Sofist i Hipija, sofistika se prikazuje kao prividna mudrost, a sofist čovjek koji se koristi lažnom mudrošću,⁷ dok je u dijalogu Protagora iznesena vjerna slika njihovog djelovanja. Protagora⁸ je tvrdio da o svakoj stvari postoje dvije tvrdnje, jedna suprotna drugoj, pr. vino nije slatko ni kiselo, nego to ovisi o čovjeku koji ga proba.“Čovjek je mjera svih stvari, onih koji jesu da jesu, a onih koji nisu da nisu.“

Također, treba spomenuti i velikog retoričara i ornika Gorgiju⁹, za koga je Aristotel rekao da je nerijetko umio da ozbiljne stvari saopštava šaljivo, a šaljive ozbiljno, i bio je u pravu.

Kako god, Sofisti su toliko značajni da bez njih kasniji mislioci poput Sokrata, Platona i Aristotela ne bi mogli postati ono što su postali.¹⁰

⁵ Uzelac Milan, Istorija filozofije I, Novi Sad, 2003, str.52

⁶ Popper Karl, U potrazi za boljim svijetom, 1987, str.50

⁷ Uzelac Milan, Istorija filozofije I, Novi Sad, 2003, str.62

⁸ Protagora iz Abdere 481-411, pripadnik grupe starijih sofista

⁹ Gorgija iz Leontine 483-375, pripadnik grupe starijih sofista, gorgijanje-dobro govorenje

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com

¹⁰ Škuljević Željko, Dijalog sa Sokratom, Zenica, 1996, U.G „HIJATUS“